

QAYTA QURISH O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA HOZIR BOSQIQDA
O'TKAZILGAN SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMLARI

Hasanova Nozima Kasimovna

BuhDTI

Annotatsiya: *Ushbu maqolada takomillashrish tasvirlangan hozirgi bosqichda O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan sog'liqni saqlash tizimlari.*

O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash davlat tizimi Sog'liqni saqlash vazirligi, Qoraqalpog'iston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi, viloyatlar Sog'liqni saqlash vazirligi, Toshkent shahar hokimligi organlari, ularning shahar va tuman bo'linmalari. Davlat sog'liqni saqlash tizimi va davlat sog'liqni saqlash tizimini boshqarish, davolash-profilaktika va ilmiy-tadqiqot muassasalari, klinikalar, tibbiyot va farmatsevtika xodimlari va ularni qayta tayyorlash muassasalari, dorixona korxonalar va tashkilotlari, sanitariya-profilaktika muassasalari, sud-tibbiy ekspertiza muassasalari, tibbiyot buyumlari va dori vositalari Asosiy Uskunalar ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyatiga fuqarolar, boshqa sog'liqni saqlash tashkilotlari va tashkilotning muassasalari kiradi.

Ilmiy-tadqiqot institutlari, vazirliklar, idoralar, sog'liqni saqlash xizmatlari, davlat korxonalar, muassasalar va tashkilotlari va farmatsevtika muassasalari klinikalari sog'liqni saqlash tizimi. Sog'liqni saqlash davlat byudjeti mablag'lari hisobidan amalga oshiriladi, sog'liqni saqlash tizimidagi tibbiyot muassasalari aholiga bepul tibbiy yordam ko'rsatadi. Xususi va boshqa sog'liqni saqlash tizimlari xususi tibbiyot amaliyoti yoki xususi farmatsevtika korxonalar jismaniy shaxslar, xususi korxonalar, muassasalar, tashkilotlar va jamoat birlashmalari, shuningdek qonun hujjatlarida taqiqlanmagan boshqa manbalar, dori vositalarini, tibbiyot va farmatsevtika mahsulotlarini ishlab chiqarishni tejamkor davolash, farmatsevtika mahsulotlarini ishlab chiqarish . kompaniyalar.

O'zbekistonda sog'liqni saqlash nafaqat davlatning muhim tibbiy-ijtimoiy vazifalaridan biri hisoblanadi. Bu masala O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida mustahkamlab qo'yilgan davlatning boshqa qonun hujjatlarida aholi salomatligini saqlash, sog'liqni saqlashni rivojlantirish, inson huquqlarini himoya qilish, tabiiy resurslarni asrab-avaylashga doir, xususan, u shunday dedi: Asosiy inson va fuqarolik huquqlari Konventsiya ikkinchi qismining 18-moddasi Respublikaning barcha fuqarolari jinsi, irqi, millati, tili, dini, ijtimoiy kelib chiqishi, e'tiqodi, shaxsi bo'yicha bir xil huquq va erkinliklarga ega hamda qonun oldida tengdir. .", ijtimoiy mavqeidan qat'i nazar, Konstitutsiyamizning 39-moddasida "Har kim keksa, mehnatga layoqatini yo'qotgan, shuningdek, boquvchisini yo'qotgan taqdirda, shuningdek qonunda nazarda tutilgan boshqa hollarda. 40-moddada "Har kim sog'lig'ini saqlash huquqiga ega", 65-moddada "Onalik va bolalik davlat tomonidan muhofaza qilinadi" deb belgilangan.

Aholi salomatligini muhofaza qilishning barcha jabhalari 1996-yil 29-avgustda O'zbekiston Respublikasining "Fuqarolar salomatligi to'g'risida"gi va "Mudofaa jamg'armasi to'g'risida"gi qonunlari bilan tartibga solingan. Dunyo ushbu qonunni, o'z mamlakatlarida sog'liqni saqlash qonunlarini, sog'liqni saqlashni, saqlashni

rivojlantirishni, sog'liqni saqlash xizmatlarini ko'rsatishni, Birlashgan Millatlar Tashkilotining inson huquqlarini, "Inson huquqlari deklaratsiyasini", Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining xalqaro shartnomalarini yaratish jarayonida. fuqarolarning sog'lig'i va huquqiy hujjatlar. "Fuqarolar huquqlarini himoya qilish to'g'risida"gi qonun huquqiy hujjatdir.

Kelgusida O'zbekistonda sog'liqni saqlashning bugungi holatini aks ettiradi, fuqarolar salomatligini muhofaza qilish sohasida sog'liqni saqlash tizimini isloh qilish, rivojlantirish va isloh qilishning me'yoriy-huquqiy asosi hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Fuqarolar sog'lig'ini muhofaza qilishni muvofiqlashtirish to'g'risida"gi Qonuniga O'zbekiston Respublikasining vazirliklari va idoralari o'zgartishlar kiritib, ularning me'yoriy-huquqiy hujjatlarini bekor qilsin. Sog'liqni saqlash sohasidagi asosiy qonun hujjatlari. Vazifalarga quyidagilar kiradi:

- fuqarolarning davlat tomonidan kafolatlangan salomatligini muhofaza qilish huquqlari

- sog'lom turmush tarzini shakllantirish;

- sog'liqni saqlashni huquqiy tartibga solish sohasidagi davlat organlari, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, fuqarolarning jamoat birlashmalari.

O'zbekiston Respublikasining "Fuqarolar salomatligi to'g'risida"gi Qonuniga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish haqida "Fuqarolar sog'liqni saqlashni davlat organlari vazirliklari, fuqarolarning mahalliy davlat hokimiyati organlari sog'liqni saqlash organlari, ularning vazifalari 4-5-6-moddalarida yaxshi yoritilgan. qonun — O'zbekiston Respublikasining sog'liqni saqlash to'g'risidagi qonuni (7-8-10-qism). O'zbekiston Respublikasining yagona davlat sog'liqni saqlash tizimi to'g'risidagi qonunining 7-moddasi, o'z ichiga davlat, xususiy va boshqa sog'liqni saqlash tizimlarini qamrab oladi. Shu munosabat bilan, qonunning 11-moddasida davlat sog'liqni saqlash muassasalari, xususiy sog'liqni saqlash muassasalari, tibbiyot muassasalari, muassasalar va tashkilotlar, shuningdek, farmatsevtika faoliyati bilan shug'ullanadigan jismoniy shaxslar uchun tibbiy litsenziyalar haqida gap boradi.

O'tkazish shartlari va shartlari alohida ko'rsatilgan. Fuqarolar salomatligini qonunda huquqiy himoya qilish (13-28-moddalar). Fuqarolarning yoshi, jinsi, irqi, millati, tili, dini, ijtimoiy kelib chiqishi, e'tiqodi, shaxsiyati va sog'lig'i, ijtimoiy mavqeidan qat'i nazar, ta'minlanadi. Qonunda oila salomatligini muhofaza qilish, keksalar, pensionerlar, favqulodda vaziyatlar qurboni bo'lgan nogironlarga tibbiy-ijtimoiy yordam ko'rsatish ko'zda tutilgan, fuqarolar va bemorlarning huquqlari alohida moddalarda keng yoritilgan.

Fuqarolarga tibbiy-ijtimoiy yordam ko'rsatish bo'yicha alohida bo'lim (29-modda), unda birlamchi tibbiy yordam, shoshilinch tibbiy yordam (30-modda), Ixtisoslashtirilgan tibbiy yordam (31-modda) belgilangan. Og'ir kasalliklarga chalingan fuqarolarga ijtimoiy tibbiy-ijtimoiy yordam ko'rsatish (32-modda) kasalliklarga (33-modda) va boshqa moddalarga duchor bo'lganlarga tibbiy-ijtimoiy yordam ko'rsatuvchi boshqa shaxslar uchun xavf tug'diradi.

Qonunning IV qismi tibbiy ko'rikdan o'tkazishga bag'ishlangan bo'lib, 36-moddasida fuqarolar davolanish, onalikni saqlash, oila a'zolarini parvarish qilish, protez joylashtirish, sanatoriy-kurortda davolanish va vaqtincha mehnatga layoqatsizlikni tekshirish to'g'risida belgilangan tartibda boshqa hollarda murojaat qilish huquqiga ega ekanligi belgilangan. qonun bo'yicha. Tibbiy ko'rikdan o'tkazish uchun joylashtirilgan vaqtincha mehnatga layoqatsiz, shuningdek, sabab va nogironlar

guruhi, harbiy - tibbiy ekspertiza, sud-tibbiyot va sud-psixiatriya ekspertizalari va qonunlarni o'tkazishni o'z ichiga oladi, ko'rsatmalarni belgilaydi.

“Tibbiyot va farmatsevtika xodimlari to‘g‘risida”gi Qonunning “B” qismida xususiy tibbiyot, tibbiyot va farmatsevtika xodimlarining O‘zbekiston Respublikasida tibbiyot va tibbiyot sohasini rivojlantirishga qaratilgan uyushmalarini tashkil etish va yuritish bilan shug‘ullanish huquqi, “Tibbiyot va farmatsevtika xodimlari to‘g‘risida”gi farmatsevtika faoliyati bilan shug‘ullanuvchi shaxslar tibbiyot va farmatsevtika sohasiga ixtisoslashgan shaxslarning vazirlik tomonidan belgilanadigan ro‘yxatini olgan xususiy tibbiyot oliygohining diplomini olgan holda faoliyat bilan shug‘ullanish huquqiga ega.

Shu tariqa, “Fuqarolar salomatligi to‘g‘risida”gi qonun – aholi salomatligini muhofaza qilish va chora-tadbirlarni tizimli ravishda takomillashtirish masalalari ularni muvaffaqiyatli hal etish uchun huquqiy asos yaratdi. Sog'liqni saqlash organlarining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat: Fuqarolarning sog'lig'ini muhofaza qilish O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi Vasiylik vakolatlari: sog'liqni saqlash sohasida inson huquqlarini himoya qilish;

- aholi salomatligi va tibbiyot fanini rivojlantirish dasturlarini tasdiqlash va moliyalashtirish;

- aholi salomatligini boshqarish;

- sanitariya-epidemiologik osoyishtalikni ta'minlash ustidan nazorat;

- yagona sog'liqni saqlash tizimini tashkil etish bo'yicha statistik hisob va hisobot;

- O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining tibbiy sug'urta bazasi

ularning dasturlarini tasdiqlash;

- odamlarning ayrim guruhlariga tibbiy yordam ko'rsatish va ularning dori-darmonlari, ta'minotdagi imtiyozlarni aniqlash;

- davlat organlari, xo'jalik yurituvchi subyektlarning fuqarolar salomatligini, oilani, onalik va bolalikni muhofaza qilish, uning faoliyatini muvofiqlashtirish va nazorat qilish;

- qonun hujjatlariga muvofiq boshqa vakolatlarni amalga oshiradi.

ADABIYOTLAR:

1. Toyirovna, Y. S. (2022). The importance of integrative and creative capabilities of students of medical institutes. Барқарорлик ва Етакчи Тадқиқотлар онлайн илмий журнали, 2(1), 450-462.

2. Toirovna, Y. S. (2022). Integrative education of university students. Барқарорлик ва етакчи тадқиқотлар онлайн илмий журнали, 2(3), 73-77.

3. Юлдашева, Ш. (2021). Основные Тенденции Интегративно-Креативных Возможностей студентов в Высшем Медицинском учебном Заведении и их Влияние на их Деятельность. Central Asian Journal of Medical and natural sciences, 2(3), 369-377.

4. Yuldashova Shakhlo Toyirovna 2023. Innovative Activity of a Modern Teacher. AMALIY VA TIBBIYOT FANLARI ILMIY JURNALI. 2, 2 (Feb. 2023), 194–200.